

Gjøvik kommune
Tjenesteområde Skole

PLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ
FOR ALLE ELEVER I GJØVIK KOMMUNE
GJØVIK SKOLE

Gjelder fra 12.08.20

Innhold

Innledning	s. 2
Definisjoner	s. 4
Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing	s. 5
Forebyggende og holdningsskapende arbeid	s. 5
Aktivitetsplikten - avdekking og håndtering av krenkende atferd	s. 7
Tydeliggjøring av aktivitetsplikten i Gjøvikskolene	s. 7
Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing	s. 9
En modell for det systematiske arbeidet for skolemiljøet	s. 11

Innledning

Alle elever i Gjøvik kommune har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (§9a-2). Elevene skal oppleve tilhørighet og inkludering. Dersom noen utsettes for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging, har skolen plikt til å sette i gang tiltak for å stoppe dette. Det er nulltoleranse mot mobbing og krenkende atferd (§9a-3).

Planen beskriver de tiltak som er felles for alle Gjøvikskolene, samt tiltak som legges vekt på i arbeidet for å sikre et trygt og godt skolemiljø for alle elever ved den enkelte skole.

Planen bygger på:

1. Opplæringsloven, Kap 9A

Fra Opplæringsloven § 9 A-2. «Retten til eit trygt og godt skolemiljø: Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

2. Rundskriv: Skolemiljø Udir-3-17

Informasjon om hva skolen skal gjøre hvis en elev ikke har det trygt og godt på skolen, og om elever og foreldres mulighet til å melde saken til fylkesmannen.

3. Læreplanverket for Kunnskapsløftet med Overordnet del

Overordnet del 3.1 «Et inkluderende læringsmiljø : Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.»

4. Grunnloven § 104

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og utvikling. Ved avgjørelser som berører barn, skal **barnets beste** være et grunnleggende hensyn. **Barn har rett til vern om sin personlig integritet.** Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.»

5. FN s barnekonvensjon, artikkel 3 og 12

«Handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal først og fremst ta hensyn til barns beste.»

«Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.»

6. Relasjonsmodellen i Gjøvik kommune

«Relasjonsmodellen skal hjelpe de profesjonelle til å utvikle egen relasjonskompetanse i refleksjon sammen med kollegaer/leder.»

7. Kvalitet gjennom tverrfaglig samarbeid, strategisk plan for sektor Oppvekst i Gjøvik kommune 2018-2024

«Vi tilstreber at alle tjenestene skal oppleve det som naturlig, selvfølgelig og legitimt å samarbeide på tvers og slik finne gode faglige løsninger til barns og familiers beste».

Planen omhandler elevenes psykososiale miljø og bygger på følgende prinsipper

Forebyggende og holdningsskapende arbeid (§ 9a-3) Nulltoleranse og systematisk arbeid	Det kontinuerlige og systematiske arbeidet som gjøres på skolene for at elevene skal trives og føle tilhørighet og for å forebygge krenkende adferd.
Aktivitetsplikten (§9a-4) Følge med og fange opp Gripe direkte inn Varsle Undersøke Sette inn tiltak og evaluere	Metoder og rutiner som skolen har for å avdekke at elever blir utsatt for krenkende ord eller handlinger Tiltak og rutiner for å håndtere og stoppe krenkende atferd mot andre

Definisjoner

Det er komplekst og problematisk å definere begrepet mobbing. Definisjonene vi gjengir er de som samsvarer best med kommunens elevsyn, og mobbeombudet, Fylkesmannen og Udirs føringer.

Mobbing er handlinger av barn og/eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og mulighet til medvirkning (Ingrid Lund, 2015).

Krenkende atferd. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. (Rundskriv 3-2017)

Utdanningsdirektoratets definisjon av krenkende atferd er å omtale noen negativt for å påvirke andre slik at det fører til at disse tar avstand, villet eller som direkte følge av, den negative omtalen.

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9a, "Elevenes arbeidsmiljølov".

Utestenging betyr å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en har naturlig tilhørighet.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre. Eksempelvis slåing, sparking, ta kvelertak osv.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, seksuell legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Digital krenkelse betyr at noen bruker internett, mobil eller e-post for å sende og spre ondsinnede meldinger eller bilder av en person/situasjon. Eksempelvis publisering av bilder.

Kilde: Utdanningsdirektoratet/regelverk/Ingrid Lund 2015

Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing

- I vår forståelse har mobbing utspring i mangel på trygghet og uløste konflikter.
- Vår definisjon på en konflikt er at to eller flere parter er i konflikt når den ene opplever seg hemmet eller irritert av den andre. Konflikter som får stå uhåndtert over tid kan ende opp som mobbesaker.
- Mobbing er et ledelsesproblem – hver enkelt voksen må ta tak og gå inn i konflikter og skape et trygt og godt læringsmiljø. Klikker og allianser dannes når voksne ikke tar på seg ledelsen/ lederskapet. Om voksne innfører straffeordning, vil frykt prege elevenes adferd, og elevene vil gruppere seg.
- Dialog er hovedtiltaket vårt. Gjennom dialogen hjelper vi elevene til å sette ord på det som skjer/ følelser, skaffe oss informasjon og komme fram til tiltak.

Forebyggende og holdningsskapende arbeid

Fra Opplæringsloven § 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid:

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.» (Oppl. loven)

Fokus på voksenrollen og den voksnes evne til å bygge trygge og gode klasse- og skolemiljøer er sentralt i det forebyggende arbeidet.

Forebygging og håndtering av mobbing kjennetegnes ved følgende fem

hovedområder:

1. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar og omsorg for sine egne personlige grenser og behov.
2. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å forstå og forvalte forpliktelsene i Opplæringsloven kapittel 9A på en likeverdig måte.
3. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar for at barnas personlige grenser og behov blir respektert.
4. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med foreldrene.
5. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med hjelpetjenestene når utviklingen stopper opp.

I Gjøvikskolene er det enighet om følgende strategier for forebyggende og holdningsskapende arbeid:

Dette gjennomføres på alle skoler hvert år:

- Krenkende atferd drøftes med de ansatte ved skolestart
- Det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø drøftes jevnlig i kollegiet
- Ordensreglementet gjennomgås i personalet og i klassene ved skolestart og gjøres kjent for foreldre
- Informasjon om elevenes skolemiljø og foresattes rettigheter gjøres kjent for foreldre
- Elevenes skolemiljø er tema på foreldremøter hvert år
- Gjennomgang av Relasjonsmodellen og verdigrunnlaget i personalet ved skolestart

I tillegg er følgende punkter felles for alle skolene:

- Tydelig og involvert skoleledelse
- Fokus på relasjonsbasert klasseledelse, der læreren er en tydelig, trygg og omsorgsfull leder av elevgruppa
- Fokus på likeverdig dialog og relasjonsbygging mellom voksen-elev og elev-elev som er preget av respekt
- Et nært og likeverdig samarbeid med foresatte som er preget av respekt jfr Relasjonsmodellen
- Elev-og foreldremedvirkning gjennom rådsorganene elevråd, FAU og SMU
- Tverrfaglig samarbeid med skolehelsetjenesten og andre hjelpetjenester
- Elevenes skolemiljø er et jevnlig tema i elevrådet og i klassene
- God kjennskap til Aktivitetsplikten
- Gjennomføring og oppfølging av undersøkelser vedr. elevenes skolemiljø. Funn i undersøkelsene drøftes og nødvendige tiltak iverksettes.
- Fadderordning i barneskolen
- Elevene har tilsyn fra voksne i undervisning, ved overganger og i friminutt.
- Trygg Oppvekst gjennomføres på alle skoler
- Lokale tiltak som fremmer sosiale ferdigheter, trygghet, inkludering og samhold på alle skoler

I tillegg til det felles kommunale arbeidet for et trygt og godt skolemiljø for elevene, har vi følgende lokale tiltak ved Gjøvik skole:

- Trygg oppvekst-grupper på 6-7.trinn
- Verdensdagen for psykisk helse med ulike tema og aktiviteter
- Klassens time med fokus på skolemiljø og forebygging
- Overgangsrutiner mellom barnehage og barneskole og mellom barne- og ungdomsskole.

- Relasjonskartlegginger lærer-elev høst og vår
- Ressursteam holdes med hvert trinn ca hver 8 uke. Der drøftes skolemiljø og sårbare elever.
- Skolens utviklingsgruppe har skolemiljø som fast sak, møtes 2.hver uke.
- Oppfølgingsteamet jobber systematisk med oppfølging og utvikling av arbeid knyttet til å forebdre skolemiljøet og forebygge mobbing og psykososiale vansker.
- Skolemiljø er fast sak på alle møter i storsteam og på trinn.
- Ledelsen har jevnlige møter knyttet til skolemiljø.

Aktivitetsplikten - avdekking og håndtering av krenkende atferd

Fra Opplæringsloven § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø:

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak (aktivitetsplan)»

Tydeliggjøring av Aktivitetsplikten i Gjøvikskolene:

1. Den ansattes plikt til **å følge med** gjennom observasjoner, foreldrehenvendelser og mistanke (eks elev aleine i friminutt, blick og

kroppsspråk (svarer ikke, reiser seg og går...), endrer adferd, en krenkende hendelse – slåsskamp, sms, nettmobbing).

2. Den ansattes plikt til **å gripe inn** umiddelbart og stoppe krenkelser.
3. Den ansattes plikt til **å varsle** skoleledelsen ved mistanke om krenkelser.
4. Den ansattes plikt til **å undersøke** gjennom samtaler og dialog med elev(er), observasjoner, dialog med foreldre.
5. Rektors plikt til **å varsle** skoleeier ved alvorlige hendelser/krenkelser.
6. Skolens plikt til **å sette inn tiltak**. Tiltak som logg, styrket tilsyn, dialog med alle involvertes foreldre, mm. Tiltak settes inn, følges opp og evalueres kontinuerlig. Dette skal dokumenteres skriftlig gjennom en aktivitetsplan.

Dette gjør Gjøvik skole for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd:

1. Følge med og fange opp	Den daglige kontakten med elevene som alle ansatte har er den viktigste arenaen for å følge med og fange opp. Alle ansatte følger relasjonsmodellen og har denne som ledestjerne i den daglige elevkontakten. Skolen justerer plan for tilsyn ute og i overgangssituasjoner utfra det enkelte trinn og elevs behov. Skolen benytter elevundersøkelsen Speker på mellomtrinnet. Trinnene og SFO gjennomfører relasjonskartlegging minst en gang per skoleår. Skolemiljø og særskilt sårbare elever er jevnlig tema i alle relevante møter: trinnmøter, teammøter, ledelsesmøter, utviklingsgruppe og oppfølgingsteam. Det gjennomføres ressursteam møter for alle trinn, ca. hver 8 uke per trinn. I ressursteam er skolemiljø og sårbare elever et av hovedpunktene. Vi jobber for å skape en kultur der det er lett for elever, foresatte og ansatte å melde fra hvis de oppdager at elever utsettes for krenkelser. Skolemiljø er fast tema i FAU, SU og SMU, i tillegg legges det opp til egne møter med klassekontakter ved behov.
2. Gripe direkte inn	Hvis det avdekkes pågående krenkelser skal ansatte gripe direkte inn i situasjonen for å stanse krenkelsen. Elev som opplever seg krenket skal raskest mulig tilbys samtale med kontaktlærer eller skoleleder. Elev som krenker andre skal ha samtale med kontaktlærer eller skoleleder, det vurderes i samarbeid med elev om foresatte skal være med på samtalen eller ikke. Det skal

	gjennomføres enesamtaler før det eventuelt vurderes gruppesamtaler.
3. Varsle	Hvis det avdekkes krenkelsers av elev(er) skal rektor varsles, varsel skal først skje i form av direkte muntlig beskjed om mulig. I samråd med rektor skriver så ansatte varsling i EQS som sendes rektor. Ved alvorlige tilfeller skal rektor varsle skolesjefen via EQS. Elever og foresatte informeres om at de kan varsle slik de finner det hensiktsmessig, det skal være enklest mulig å varsle skolen. Rektor skal varsles videre av den som mottar varselet, ansatt som mottar varsel skal informere om at rektor vil bli informert.
4. Undersøke	Hvis det avdekkes at elev(er) utsettes for krenkelsers skal det settes i gang undersøkelse, målet er å skaffe best mulig styringsinformasjon for å komme frem til hensiktsmessige tiltak. Form på undersøkelsene tilpasses det enkelte tilfelle. Undersøkelsene kan bestå av: <ul style="list-style-type: none"> • Dialog med elev(er) Ofte er det kontaktlærer, sosiallærer eller helsesykepleier som har ansvar for samtalerne. • Dialog med foresatte • Gruppesamtaler • Loggsamtaler i henhold til utarbeidet rutine. • Elevundersøkelsen Spekter • Aktiv observasjon i timer/friminutt og overganger. Hva vi skal se etter tilpasses utfra behov.
5. Sette inn tiltak og evaluere	Tiltak som settes inn vil variere fra sak til sak, følgende liste er derfor ikke uttømmende: <ul style="list-style-type: none"> • Opprettelse av aktivitetsplan • Loggsamtaler i henhold til kommunalt utarbeidet rutine. • Styrket tilsyn i friminutt og overganger • Omorganisering av bemanning og gruppeinndeling. • Samtaler med enkeltelever og elevgrupper • Lage avtaler sammen med elever og/eller sammen med elever og foresatte • Veiledning av ansatte • Koble inn ekstern kompetanse for veiledning og støtte. Samt konkret hjelp som skolen ikke kan

	stille opp med. Eksempler på aktører er PPT, tverrfaglig familieteam, konfliktråd, familievernkontoret, BUP, barnevernet og helsesykepleier.
--	--

Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing

	Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing:	Ansvar	Dokumentasjon
1.	PRAKTISERE AKTIVITETSPLIKTEN	ALLE	Notat i Websak eller eventuell aktivitetsplan
2.	Undersøkelser og observasjon Dette settes i gang umiddelbart etter varsling. Rektor informerer medleder og de ansatte som er relevante for saken.	Rektor/ kontaktlærer	Varslings skjema i EQS og aktivitetsplan
3.	Samtaler med eleven som opplever seg krenket Dette for å skaffe informasjon og gi støtte. Skolen skal sikre at elevens egen subjektive opplevelse kommer fram.	Rektor/ kontaktlærer	Notat fra samtale i Websak
4.	Samtale med eleven som krenker Er det flere som plager, snakkes det med én om gangen. Gjøre avtaler om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer	Notat fra samtale
5.	Samarbeidsmøte med foresatte til eleven som opplever seg krenket Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/ kontaktlærer/ inspektør	Referat
6.	Samarbeidsmøte med foresatte til krenker Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/ kontaktlærer/ inspektør	Referat

7.	Evaluering av tiltak i aktivitetsplanen i samarbeid med foresatte og elever i samarbeidsmøter.	Rektor	Referat fra møte og revidert aktivitetsplan
8.	Sanksjoner/konsekvenser Sanksjoner må være i tråd med ordensreglementet. Skolene må dokumentere bruk av sanksjoner. Skolen må vurdere om det skal fattes egne enkeltvedtak hvis sanksjonen er inngripende.	Rektor	Referat, evt enkeltvedtak.
9.	Dersom krenkende atferd ikke opphører skal andre eksterne parter inn i saken. Med andre instanser menes for eksempel PPT, TFT , helsesøster, BUP, barnevern, politi.	Rektor	Referat og møteinnkalling.
10	Hvis det er voksne ved skolen som krenker elever, kan dette bli en personalsak. Alle voksne har plikt til å varsle rektor ved avdekking av at ansatt plager elev. Hvis det er en skoleleder som krenker, skal varslingen gå direkte til skolesjef.	Rektor/ skolesjef/ HR-sjef	Referat og rutiner i kommunen som omhandler personalsaker.

DET SYSTEMATISKE ARBEIDET FOR SKOLEMILJØET

DETTE GJØR _____ SKOLE FOR Å OPPFYLLE AKTIVITETSPLIKTEN, jf. OPPLL. § 9 A-4:

5. Skolen skal sette i gang egnede tiltak for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø, uavhengig av hvem som melder bekymringen. Tiltakene skal vurderes opp mot «barnets beste» (art.3) og barnets rett til å uttale seg i saker som vedrører dem (art. 12). Det er elevens subjektive opplevelse som gjelder. Vi plikter å sette inn tiltak selv om eleven «ikke vil».

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller som gjentatte handlinger. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet.

1. Alle ansatte har en plikt til å følge med på hvordan elevene er mot hverandre og hvordan de har det på skolen. På vår skole betyr dette at vi:

- observerer i en hver situasjon vi er sammen med elevene (klasserommet, garderober, friminutt, «overganger», turer .....
- drøfter hva det vil si « å følge med» i kollegiet
- god klasseledelse
- relasjonsarbeid(Relasjonsmodellen)

4. Plikten til å undersøke inntreer når en ansatt har mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

På vår skole betyr dette:

- at når en elev sier fra skal vi **ALLTID undersøke**
- at vi bruker samtaler, Spekter, sosiogram, relasjonssirkelen..... for å undersøke mistanker.

2. Alle har et ansvar for å umiddelbart stanse en handling som kan være krenkende. På vår skole betyr dette at:

- alle skal gripe inn og vise at « vi bryr oss»
- dette gjelder synlig vold, språkbruk, utestenging.....mm

3. All mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal varsles til rektor.

På vår skole betyr dette at:

- vi bruker varslings skjema /varslingsrutinene som er bestemt for skolen